

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Bánffy és a nemzetiségi kongresszus.

Budapest, aug. 15.

A »Tiszántul« 189. számában »Nemzetiségi kongresszus« című cikk végén a cikkíró csodálkozásának ad kifejezést, hogy Bánffy a kongresszus megtartását be nem tiltotta.

Hogy a cikkíró ne csodálkozzék, az itteni kulissza titkokból egyes szavakat összeszedve, megsugom én azon okokat, melyek az egykori kérésselhen főispánt, az oláhok retteget és hatalmas ellenségét mi tette egyszerre oly nagyon engedékennyé és hogy miért lapult meg nyulmódjára az általa szívből gyűlölt oláhok előtt ép akkor, midőn a hatalom legmagasabb polczán ül.

Semmi egyéb, mint ép a hatalomhoz való göresös ragaszkodás, annak megtartása iránti törekvés, ha másképp nemelve és meggyőződésének megtagadása és erélyének feláldozása árán is.

Ő tovább akar felszínen lebegni és az országot az ő bölcs kormányzásával mindaddig holdogítani, mignem csak a vallásgyűlölet elszórt magját kicsirázni engedi és a már alvófélben levő nemzetiségi ellenszenvet újból feléleszti.

A hatalmat akarja tehát. De ehhez két faktor elkerülhetlenül szükséges, u. m. a bizalom felülről és a támogatás alulról. Alkotmányos szempontból e két tényező együttesen lehet csak képes azt a részére biztosítani.

Az első kellék előfeltétele azonban a második, a második kelléké pedig az általános népszerűség lévén, ha ezek akar egyike, akar másika hiányozik, s ezekre nem támaszkodhatik — a hatalmat már többé nem az alkotmányos jognál, hanem a sic volo alapján gyakorolhatja /s így az nem is annyira joggyakorlás mint inkább csak annak bitortlásának lenne nevezhető. Az ily uralom pedig soha sem tudja magát sokáig tartani.

Már pedig bármit irjon és bármint

magasztalja is Bánffyt a sajtónak dicsőítésre utalt köteles része, tény az, hogy népszerűletlenebb ember Magyarország miniszter elnöki székében még soha nem ült, és szintén tény az is, hogy egyrésztől ezért, másrésztől pedig az általa elkövetett baklövésök miatt az iránta táplált bizalom legmagasabb helyen nagyon megingott.

Tudatában van ő mindeme két körülménynek s így oda igyekszik törekedni, hogy bármily áron is egy kis népszerűségre tegyen szert, mely azután a Bécsben ingadozásnak indult bizalmat némileg megszilárdítsa.

Erre most egy kedvező alkalom kínálkozik. Az országgyűlési ciklus legközelebb lejár, tehát a jövőnek kell az útját egyengetni.

Ámde hogyan? A nemzetiségek és politikai körök melyik árnyalatában keresen ő népszerűséget, midőn előbbieket őt mind gyűlölik, utóbbiak pedig az ugynevezett szabadelvű párt kivételével mind esküdt ellenségei és arra is készek, hogy egymásnak nagyobb mérvű koncessziókat tegyenek, csak hogy tőle szabaduljanak.

Ily körülmények között tehát édeskeves kilátása van arra, hogy az udvar előtt — a bizalomnak előfeltételét — a népszerűségét bebizonyíthassa.

Igaz hogy a kötöttkezü hivatalnoki kar és a zsidóság fiatalabb nemzedéke előbbi muszájból utóbbi pedig a polgári házasság megszavaztatása iránti hálából őt támogatni fogják, azonban ezek támogatása még távolról sem elegendő arra, hogy a többség részére biztosítva legyen, kiváltképen akkoron, midőn a már is folyton növekvő ellenzéki frakciók mellett ujonnan még a néppárt is hatalmas oszlopokban sorakozik az alig kibontott zászló alá és »visszaléptetett« Apponyi egyszerre föltámad s Lehel kürtjébe befújva, irtó háborut üzen az egykoron hatalmas főispán s immár meglapult nyulnak.

Ilyen auspiciumok között hol és

merre keressen tehát elvszövetségesfelegvertársakat, mikor a magyarság zöménél azokra nem számíthat a nemzetiségek pedig passzív viselik magukat?

Kihez s merre forduljon?

Egy mentő gondolata támadt és koncessziókkal igyekszik a nemzetiségeket eddigi tartózkodó álláspontjukból aktivításra bírni illetve őket magához édesgetni.

Egy ilyen koncesszió volt a kongresszus engedélyezésének kérdése is, mely egyelőre csak kezdeményező lépés volt, melyet azután további koncessziók követvén, utóvégre is *egy oláh-szerb-tót és kormány paktumban fog végződni.*

Politikai szükségből volt ugyan reá konkrét eset, hogy Tisza Kálmán is kötött paktumot a szászokkal, azt azonban még egy miniszterelnökünk sem tudta lelkiismeretével összeférhető dolognak találni, hogy tisztán személyes érdekeinek előmozdítása céljából a különböző nemzetiségek oly árnyalataival lépjen szövetségre, melyek tendenciái az egységes magyar állam megbontására irányulnak.

Bánffy úgy látszik ebben is túl tesz kollegáin, mert ő ha hatalmának megtartása forog kérdésben, elvét meggyőződését és lelkiismeretét isszivesen áldozza fel, csak hogy a pirosbársony székben minél tovább ülhessen.

Ez volt tehát az oka annak, hogy Bánffy egyszerre megpuhult és hogy egy olyan kongresszus a mit csak nem is oly nagyon régen Nagyszébenben a románoknak meg nem engedett, *következetesség okáért* most az ország fővárosában egyszerre három ellenünk szövetkezett nemzetiségnek is megenged — csak hogy őket maga részére megnyerje.

A nemzetiségek akcióba hozatával akarja tehát a többséget biztosítani s ezzel felülről a bizalmat kiérdemelni.

A nemzetiségek kerületeire az országban annál is inkább nagy szüksége van, mert úgy látszik, hogy a főrendiház abszolút többsége már kétségessé válik, mi-

vel a peer schub további alkalmazását Ő felsége megelégette és az új mágnások második tránzportjától beleegyezését megtagadta.

Ez a Bánffy taktikája. Rövid és száraz, de annál több politikai morál tartalommal. M. J.

Samassa érsek körlevele.

Az egri érseknek legújabb körleveléről a liberális sajtó sok mindenfélét írt össze; a hozzáfűzött kommentárok pedig éppen a legkülönfélébbek voltak. Ezekkel szemben észszerűnek látjuk közölni lapársunknak, a »Fejérmegyei Napló«-nak alapos megjegyzéseit. A körlevélnek hiteles példánya különben kezünk között van s így abban a helyzetben vagyunk, hogy e közleményt a magunk részéről is megerősíthetjük. Az érdekes cikk különben egész terjedelmében a következő:

Mézet vettek ajkaikra és tejbe mártották tollaikat a liberális újságírók és keleti fantáziával és virágos slüssal zengedeztek tegnap és tegnapelőtt dicséneket Eger nagynevű érsekének, dr. Samassa Józsefnek. A kassai püspök, de még a bíboros hercegprimás fölé is helyezték, mert olyan utasításokat adott papjainak a melyek látszólag megkönnyítik az egyházipolitikai törvények életbeléptetését, sőt föltétlen tekintélyt is kölcsönöznek ezen törvényeknek.

Az »Egri Híradó« vasárnap szünetelt közölte rövid, fogyatékos és homályos kivonatban Samassa érsek ezen utasításait s a liberális lapokat ezen kivonat ejtette a fentjelzett extázisba. Mi be akartuk várni a körlevél teljes és hiteles szövegét és ma midőn ezen szöveg előttünk fekszik, kénytelenek vagyunk megvallani, hogy először kár volt a körlevélnek kibocsátása a püspöki konferencián megállapítandó utasításokat tartalmazó közös pásztorlevél előtt, másodsor pedig kár

volt Samassa érsekét annyira liberális színben tüntetni fel.

Nem kívánjuk teljes terjedelmében közölni a 19 kis folyó oldalra terjedő érseki utasítást, sem pedig pontról-pontra megzafolni, a miket a liberálisok ennek az utasításnak rossz kivonatából következtetnek.

Mindenek előtt konstatálnunk kell, hogy Samassa érsek már nem az a liberális státusférfit, aki annak idején, volt. Most kiadott utasításai lelkére kötik ugyan az egri egyházmegye papságának, hogy az egyházipolitikai törvények életbeléptetésekor lehetőleg kerüljenek mindent, a mi kellemetlenségeket okozhatna nemcsak az államnak, hanem a papságnak s ami a legfontosabb, a híveknek.

De csak lehetőleg, usque ad aram, mert mihelyest az egyház hitelveiről van szó, ott találkozik Samassa érsek Schlauch bíborossal és Steiner püspökkel.

Az utasítás 24 pontban adja elő, mi lévő legyen a papság az életbeléptetés után a születéseknél, házasságoknál és haláleseteknél és mindenuntalan jelenti ki, hogy a kereszténység és a házasság szentség, és hogy az állami anyakönyvvezetés és a polgári házasság megvetendő intézmények, a melyek a polgári életben ideig-óráig érvényesülhetnek ugyan, de a hívők előtt lelkiismeretben, vallásilag kötelező erővel nem bírnak, hogy tehát az egyház pogánynak tekintsi a csak államilag anyakönyveltet és ágyasságnak a csak polgárilag kötött házasságot. Ez a tenor húzódik végig az egész körlevélben és nyer kifejezést az utasítás, minden egyes pontjában. Vagy a polgári házassági törvény feltétlen tiszteletét jelenti-e, midőn Samassa érsek a körlevél 5. pontjában köteletségévé teszi a híveknek, hogy a »polgári tisztviselő előtt addig ne jelentkezzenek, míg lelkészektől bizonyosságot nem szereztek arra nézve, hogy házasságuk egyházi megkötésének

az egyház törvényei szerint semmi akadály nem áll útjában. Mindenképen oda kell azért a lelkészeknek hatniok, hogy az illetők házasságkötési szándékukat legelőször is nálunk jelentsék be.»

Avagy respektálása-e a polgári törvénynek, midőn Samassa érsek az utasítás 7. pontjában kimondja, hogy a polgári házasságra lépetteknek mindaddig nem szabad együtt lakniok, a míg házasságukat egyháziilag meg nem áldatták?

Igy még sine fine idézhetnénk a körlevélből s mutathatnánk ki, hogy a liberális sajtó, mikor olyan nagyon dicsérte Samassát, nem tudta mit cselekszik. Mind ezen dicséretnek summája az, hogy Samassa érsek Eötvös Károly mintájára szöröstül-böröstül megette az egyházipolitikai ellenzéket, nevezetesen a néppártot. Ez nem áll, mert a körlevél egyetlen egy szóval sem tiltja meg a papságnak az egyházipolitikai törvények revízióját célzó törekvéseit és egyetlen egy szóval sem itéli el papságának ez irányban kifejtett eddigi működését. Ez pedig, tekintve azt, hogy körleveleit Samassa érsek adta ki, határozott nyereség ránk és határozott vereség a liberálisokra nézve.

Az anyakönyvvezetők hivatalos órái.

Lapunk esütörtöki számában közöltük a belügyminiszternek e tárgyban kibocsátott körrendeletét. Lapársunk a »Nemzeti Újság« elhez a rendejéhez a következő, igen alapos és figyelemreméltó megjegyzéseket teszi:

A belügyminisztériumban, ugy látszik, még csak most kezdenek komolyan foglalkozni az a kérdéssel, miként fog a körjegyző a jegyzői teendőknek és az anyakönyvi funkcióknak megfelelni, ha helyettese nincs. Erre mutat a legújabb belügyminiszteri rendelet, mely szükségesnek tartja a közigazgatási bizottságokat arra figyelmeztetni, hogy az anyakönyvvezető naponként köteles hivatalos órákat tartani s azt szuggereálja a közigazgatási bizottságoknak, hogy ahol másként nem lehet, egyes napokon csak délután legyenek anyakönyvvezetői hivatalos órák; délelőtt pedig a körjegyző a szék-

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Az alvó szörnyeteg.

Pötzi E. után: Dr. Margitai.

A második esőngetésnél egy testes ur szállt be az éjjeli vonat kupéjába, a melybe azon balgatag reményben helyezkedtem be, hogy magam maradok. Ismerősöm is kedves ember lévén, barátságos arccal fogadtam őt, megelégedésemet fejezve ki a fölött, hogy az ő társasága jutott osztályrészemül. Ugyanezt felelte ő is, egyuttal abbéli reményét nyilvánítva hogy egy kellemes éjszakát alszunk át. Így tehát minden rendben látszott lenni.

Miután eléggé telefűstöltük a kupét, kinyújtózkodtunk s vártuk az üdítő álmot. De alig félszkelődtem helyre, olyasmit hallottam, mintha szomszédom tüszentett volna.

»Kedves egészségére« mondám önkénytelenül.

»Dehogy«, felelé fölig fölemelkedék s elmosódott szemekkel aggódva tekintett reám.

»Jól van, jól van« nyugtatám meg »ugyan hát miért ne tüszentene?«

»Vagy ugy? azt hittem, hogy« ...

»Hogy?« ...

Semmi felelet; a boldog ő már aludt. Alig fordítom a falhoz arcomat, megint az a hang üti meg a fületem; de már ekkor észrevettem, hogy nem tüszentés az, hanem a horkolás egy különös neme. Megrettenve egyenesedtem föl. Horkoló ember a kupéban — az átkozott egy fölfedezés volt!

Ott feküdt, teli piros arca a födél felé fordítva, hasacska összekulcsolt kövér kezei alatt föl s alá hullámozk. Hová tettem az eszemet, hogy gyanutlanul tartottam ezt a hálótársat? Igazi típusa volt a horkolóknak. Minden hizlalt hasu, kurta nyaku ember horkolni szokott. Néha-néha sovány embernek is megvan ez a vétké; de ezek csakhamar elrekednek az erőlködésben, s így nagyobb zavart nem csinálhatnak, míg ellenben a kövérek semmire való erőssége olyan természeti hangokra képesíti őket, a melyeket nagyon nehéz kiállani.

Szomszédom horkolása a többi testes emberektől olyan árnyalatok egész sorával különbözik. hogy egyszerre előttem állott balesetem egész nagyságában. Nem elég volt az ének egy kevésbé gyakorlott, vagy mondjuk, középszerű horkolót küldeni kupémbe. Nem, a horkolás hőse szállott be hozzám, aki versenyezhetett volna egész Magyarország horkolóival.

Tompa kétségbeeséssel maradtam ülve s egyelőre türtem. Darabjainak sorozatát néhány éles hanggal kezdte meg, kasonlóval a pipaszár tisztításához. Ez nekem az imént gyanutlan voltomban tüszentésnek tűnt föl. Majd szivott egy nagyot olyanforma zörejt kíséretében mint mikor a vödörlánc az iszapkotró gép oldalához verődik. Végül egy iszonyatos recsenés halatszék: mintha a malom kövel telt faládát ürítették volna ki, s a kövek négyemeletnyi falépesön zudulnának alá. Ez volt az alvó sárkány kilélegzése.

De ennyiben nem maradt a dolog. A má-

sodik lélekzetvétele egy Stuer-féle tűzijátékhoz volt hasonló három front, rakétákkal, sístergő kigyókkal, tűzkarikákkal; a második eleven fogalmat nyújtott egy állvány-összeroppanásról, a harmadik a forgószélről; az ötödik a földrengésről, a hatodik két világ összeütközéséről. Az utolsó katasztrófa után rendesen felébredt az alvó, s egy rettenetes, baljóslatu fuvással; »puh!« koronázta meg műveleteit. Ez intőszózat után ismét visszarogyott, elkezdte a pipaszár tisztítását s végezte a két világ összeroppanásával. Midőn a végső fuvásig eljutott megkopogtattam a hasát, s mondtam:

»Kedves barátom, nem magamért szólok én keresztény létemre tudom türni a megpróbáltatást, hanem ön, ön nem bírhatja ki ezt sokáig; rongyokká fog foszlani az orra.«

»Hm . . . mindegy«, mormogá zseibeiben keresgélve. »Itt van.«

Ideadta a jegyét.

»Bátorodjék barátom. Nem konduktor vagyok én hanem olyan ember, aki önnek jól akar. Ne horkoljon oly iszonyu módon. Agyvelőrázkódás lesz a vége majd meglátja.«

»Köszönöm — jól van« felelé álmosan s a következő pillanatban már megint a pipaszárát tisztította.

Körülbelül az állvány összeomlásnál kopogtattak a szomszédban. Egy mérges hang átkiáltott: »Mi az ördögöt csinálnak odaát?! Nem vagyunk oroszlankeztreczben!« Egy másik hang megtóditá; »Fekessék az alávalót husra, maj elhallgat!« Nem feleltem, de azon voltam, hogy elhallgattassam az »alávalót.«

helyén kívüli községekben végezze a jegyzői teendőket. A ki csak félig-meddig ismeri ezeket a teendőket, az ezt a belügyminiszteri tanácsot megengedhetetlennek fogja tartani.

Ha a törvény szigorú büntetéseket állapít meg az anyakönyvezésre szükséges adatok pontos bejelentésének biztosításául és ha a körjegyzői kerületekből a polgároknak a körjegyzőség székhelyére kell e célból bevándorolniuk, akkor viszont az államot az a kötelesség terheli, hogy oly anyakönyvvezetőkről gondoskodjék, kik délelőtt is, délután is hivatalukban legyenek találhatóak.

Már egymagában az is menthetetlen dolog, hogy a közönségnek sok helyütt órákra terjedő utazást kell tennie, hogy az anyakönyvvezető székhelyére jusson. Ha ehhez még az fog járulni, hogy ott csak a délutáni órákban találja az anyakönyvvezetőt, minek folytán a távol lakó bejelentő esetleg vissza sem térhet aznap lakhelyére, az ily intézkedés azt jelenti, hogy a kormány nem arra fektet súlyt, hogy a bejelentési kötelesség megterhelés nélkül teljesíthető és az anyakönyvezés ennek folytán pontos és megbízható legyen, hanem csak arra, hogy bármilyen módon és bármilyen könnyelműséggel, de meg legyen teremtve az állami anyakönyvezés.

A körjegyzők megbízása az anyakönyvvezetői teendőkkel, a képzelhető legszerencsétlenebb gondolat volt s arra csak a végszükség vihette a belügyminiszteriumot. Az eredmény lehetetlen, hogy más legyen, mint az, hogy a körjegyzők, ha nincs anyakönyvvezető helyettesük, sem jegyzői, sem matrikuláris kötelességeiket nem lesznek képesek tisztességesen teljesíteni. A polgárok pedig éppen akkor nem fogják hivatalában találni az anyakönyvvezetőt, mikor azt keresik.

Ezek az egymásután megjelenő inségesen kinteljes miniszteri rendeletek maguk mutatnak már előre rá azokra a gyönyörűséges állapotokra, melyekre az anyakönyvvezetésnek életbeléptetése után el lehetünk készülvé.

Községi jegyzői szigorlat.

A belügyminiszter valamenyi vármegye közigazgatási bizottságához a községjegyzői szigorlat tárgyában a következő rendeletet intézte:

A községjegyző szigorlat tárgyában 1894. évi november hó 5-én 58.285 sz. a. kelt belügyminiszteri szabályrendelet (R. T. 1777. lap) pótlása gyanánt ezennel megállapítom, hogy folyó évi október 1. napjától kezdve a házassági jogról szóló 1894: XXXI., a gyermekek

Mindhiába. Az erős rázásnak, cibálásnak volt ugyan annyi haszna, hogy egy darabig vesztegelt rettenetes mukájában, de már a legközelebbi állomásnál, ahol a vonat megállott, oly embertelenül horkolt ismét, hogy a waggon többi utasai mind összeszaladtak a folyosón, hogy a horkolót melínheljék. Szerencsére az ajtó be volt zárva, s így alkudozhattam a legvégsőre kész utasokkal. Abban állapotunk meg, hogy óránként fölváltva virrasztunk az alvó szörnyeteg mellett, meg-megrázva őt már a pipatisztításnál, így azután elmegy a kedve attól hogy a tűzijátékot vagy a forgószelet eleresze.

Ugy is történt. Hála a eselnek néhány cácskát mindenikünk aludt. Reggel öt óratáj rajtam volt a virrasztás sora — másodsor. Kinyújtózkodtam, s beértem azzal, hogy a mellénye gomblyukába akasztott esernyővel meg-megszúrjam a horkolót a kritikus pillanatokban. Fáradságtól legyőzötve végre magam is elszunynyadék. A javithatatlan szörnyeteg ezt az időt használta föl, hogy egész a földrengésig jusson produkezióival. Ez persze engem is fölriasztott; esernyőmet mélyen döftem átmozott potrohába. Erre aztán egy végső sóhajjal fölébredt.

„Jó reggelt!” mondá s megfenyegetett újjával. „Szépen csinálta az éjszaka. Egy néhányszor fölébredtem, és hallottam, hogy mint egy orrszarvú hortyog. Node nem tesz semmit, én nagyon jó vasúti alvó vagyok.”

Elállott a szavam, . . . no ez az utazás ugyan jól kezdődött!

vallásáról szóló 1894: XXXII. s az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. tezik, valamint az ezen törvényezikkekhez kiadott és kiadandó összes utasítások is a jegyzői szigorlat tárgyát képezik, továbbá hogy ugyanazon időtől kezdve az állami anyakönyvi felügyelő is tagja a jegyző képesség megbírlására hivatott szakbizottságnak mindazon vármegyékben, melyekre hatásköre kiterjed.

Erről a vármegye közis. bizottságát tudomás és mihez tartás végett értesitem.

Budapest, 1895. augusztus 1.

A miniszter helyett:

Lalkóczy Imre, s. k.
államtitkár.

Gondolatok az agrár-szocializmusról.

II.

A fellépett modern szabadság kiragadta a föld népét a földbirtokos osztály fenhatósága és gyámkodása alól, a fenhatóságot magához ragadta az állam, ki most élete és vagyona felett korlátlanul uralkodik, de a gyámkodást, a segélyt nem vette át, mert azt hirdeti, hogy a szabad polgár szabadon rendelkezik maga és minden vagyona felett.

Igen szépen hangzik ezen eszme a zöld asztal mellett, a ki a nép közt él, annak körülményeivel közelebbről megismerkedik az igen jól tudja, hogy népünk nagyjából örök időken keresztül gyámkodás alatt kell tartani; mert csak így lehet a kezébe lévő vagyont ő és családja fenntartására megtartani.

Mutatja ezt bőven a jobbágyosság felszabadítása óta lefolyt tapasztalat, mert tagadhatatlan, hogy a kiskoru gyermekek közt is akad elvéte igen komoly és helyes gondolkodása, ki az élemedett embert is meglepi, de azért tiltjuk általán a gyermek kezében a kést, mert avval életveszélyesen megsérthetné magát; épen így vagyunk a föld népével általán. — látjuk és tapasztaljuk, hogy a föld népe közül a munkás és takarékosabbak, lassanként összeszedték a községbeli tékozlók és értelmetlenebbektől aprónként a földeket és ma dúsgazdag nagybirtokosokká lettek, ellenben ugyanazon községekben, ezen egy ember gazdagságát, — bár becsületesen szerezte vagyonát, — de százan és ezrenként lettek föld nélküliek és ma zavargó, elégedetlen, s gyakran nélkülözésekkel küzdő mezei munkások.

Melyik jobb az államra, ha százezer dúsgazdag és 16 millió koldus felett uralkodik? vagy kevesebb dúsgazdag, de 16 millió kedvező vagyonú, elégedett polgára van.

Hol találunk itt az újabb eszmékben állam fenntartó komoly intézményeket?

Együttal felszabadították a pénztöket is, mert az akkori bölcsek azt tartották, hogy a pénz épen olyan vagyon mint a földbirtok vagy egyéb árucikk, jövedelmeztesse tehát tulajdonosa akként, a mint neki tetszik, de néhány év alatt országszerte tapasztalták romboló hatását, mert a magyar közép és kisbirtokosság nagyobb részét ezen szabad uzsora forgatta ki ősi fészkeiből és tette földönfutóvá. Ezen néhány esztendei szabad uzsora garázdálkodása oda kényserítette a törvényhozást, hogy a pénzt korlátok közé szorítsa, de már akkor elmondhatuk a költővel: *elhulltanak legjobbjaival a hosszas harc alatt.*

Ha a népek élete és vagyona felett a korlátlan hatalmat az állam vette kezébe és nem akarja, hogy a magyar nemzet a 2-ik évezredbe a népesaládból kitorúltsék vagy mint szolga és koldus nép munkálja idegenek részére azt a földet, melyért csak vére folyt, akkor tegyen félre minden előítéletet az országgyűlés, tanulmányozza az ősök ezen törvényeit, melyek százados harcok alatt is megtartották a magyarnak a magyar földet és alkosson mai kor-szelleméhez is illeszthető oly törvényeket, melyek ha egy kissé korlátozzák is az egyéni szabadságot, de biztosítsák polgárai részére mindenkinnek társadalmi állásához mért egyszerű, de tisztességes megélhetését s törvényesítse minden osztálynál a föld minimumot a családnak.

Ma persze ezen földeket a régi tulajdonosainak visszaadni nem lehet, de nemzet és államellenes büntény lenne, ha a már ismert

mezei munkás mozgalmak figyelmen kívül hagyatnának s mintegy oda kényszerítenék mezei munkás népünket, hogy csatlakozzanak a dologkerülő, hazátlan, ugynevezett világpolgárokhoz s gyűlölettel szívökben forduljanak azon édes hazai föld ellen, hol kisedbölcsőjük ringott, melynek életök- és vérökkel megvédelmezésére tanították szülei, de most ezen édes hazai földön őt számkivetették, hazátlanok! — ez fölük a mindennapi megélhetéshez szükséges száz darab kenyert is megtagadja: Oh pedig mily jól esnek nekik, ha a napi nehéz munkától izzadt verejtékcseppek puhítanak is meg kenyereket, csak azt az édes hazai föld adja!

Isten! a népek Istene ellen soha meg nem bocsájtható bűn lenne ha elhibázott intézményeink irtanak ki a magyar föld népe lelkéből azon magasztos érzést, mely még ma is azok szívében hazájuk szeretetét ég.

Nem szabad a magyarnak hazájában hatalannak lenni! Hiszen akkor eltiporja ez országot bármely szolga néppel megtámadó had, mert nem ad erőt karjába, — bátorságot szívébe és elszántságot az ősei vérével áztatott rögnek megvédelmezéséhez a haza szent nevének hirdetése!

Uraim a hatalom polczán! a nemzet ezer éves fennállásának megörökítő ünnepe előtt! tegyék le alapját azon állam és nemzet fenntartó intézménynek, mely a nemzetet erőssé és mindenkorra boldoggá tehetné!

Én elmondom nézetem szerint, miként lehetne a magyar államot megszilárdítani és a magyar nemzet jövő boldogságának alapját megvetni; mondja el más is, és fogatosítsa a kormányt azt, a melyet államunk szilárdságára és nemzetünk boldogítására jobbnak vél.

NAPTÁR.

— Augusztus 17. —

Szombat, Róm. kath. Liberát apát vt. Prot. Ltbérát. Gör. kelet augusztus 5. Fábüssz. Izr. Ab. 27. S. Reöh. Nap két 4 óra 46 p., nyug. 6 óra 49 p. Hold kelte reggel, nyug. 5 óra 19 perczkor.

Aug. 23. Iparos ifjak önképzőkörének közgyűlése.

Október 7. Katonai lóvásár Nagy-Szalontán.

„ 9. Katonai lóvásár Nagyváradon.

„ 12. Katonai lóvásár Er-Mihályfalván.

Platthy József temetése.

— Augusztus 16. —

Tegnapelőtt délután helyezték örök nyugalomra az oly váratlanul elhunyt néhai Platthy Józsefet. Impozáns részvét mellett ment végbe a temetés Ártádon, az elhunyt egyik birtokán. Nagyváradról és a környékéről igen sokan kimentek ez alkalomra Ártádra, megadni az elhunytnek a végtisztességet. A temetési menet az ártádi kastélyból indult ki, hol az elhunyt kiterítve volt. A gyászszertartás Zsigmond Ferencz ártádi ev. ref. lelkésznek a koporsó felett mondott megható imájával kezdődött, mely után a remek művű kettős légmentesen elzárt érczkoporsót felvették az elhunyt barátai és tisztelői egy darabig gyalog vitték s csak a kastély kapujánál tették rá, az ott várakozó disz halottas kocsi. A koporsó el volt borítva szebbnél szebb koszorukkal. Elöl mentek a temetkezési intézet disztestőrjei azután a nagyszámu közönség; a gyász-kocsit rendkívül hosszú kocsis sor követte egész az egy órai távolságban levő Mezőkeresztesi indóházig, hol a koporsót egy már készen álló s e célra szolgáló vasuti kocsi helyezették. A temetésen megjelent közönség nagy része azután haza utazott, egy része pedig visszament az ártádi kastélyba, hol az ebédelőben gazdag ozsonnát szolgáltattak fel a Nagyváradról kijött vendégek tiszteletére. A koporsót magában foglaló waggont éjjel fél 12 órakor hozzászatolták az éjjeli Nagyváradról jövő budapesti személyvonathoz s Pásztóra továbbították, hol a temetés tegnap délelőtt ment végbe. Az elhunytat családi sírboltjában helyezték örök nyugalomra a falu lakosságának és a környék őríasi részvéte mellett.

A temetésen jelen voltak: Dr. Beöthy László főispán, Sunyogh Péter alispán, Sunyogh Szabolcs országgyűlési képviselő, Szunyogh Loránt, Torma Lajos, Örley Kálmán, Beöthy Algernon, Papp János megyei főjegyző, Baranyi Zsigmond Nádudváry Lajos, Bors-i ev. ref.

lelkész, Ötvös Gyula jegyző, Miskolczy Barna kir. közjegyző, Csapó Ferencz, Balásházy Bertalan, Des Echerolles Kruspér Károly, Szemes László ev. ref. lelk. stb.

A díszesebb koszorúk feliratai a következők voltak:

Sára és Miklós — Józsi apának.
Beöthy László és neje — Platty Józsefnek.
Szaboles és Márta — Józsi bácsinak.
Eresey Dezső és neje — Tiszteletök jeléül.
Ötvös Gyula és neje — tiszteletök jeléül.
Örley Kálmán és családja — szeretetök és tiszteletök jeléül.

Torma Lajos és gyermekei.
A díszes temetést Weiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési intézete végezte nagy pompával.

A Félix-fürdői vendégek is lerótták, tegnap kegyeletüket az elhunyt Platty József iránt. Czifra Gerő megyei főpénztárnok indítványára ugyanis az erdőben lévő »Platty pihenő« egyik fáján a megboldogultnak egy kis bádógtáblára írt költeményét élő virágokkal vették körül s alatta gyászfátyalból kötött esztergelyt helyeztek el.

Ennek a pihenőnek kis lócsáján töltötte el néhai Platty legtöbb idejét, ez volt kedvenc helye, mikor kint volt a »Félix-fürdőben ide gyűjtötte össze barátait, kiknek körében annyiszor elmesélgette azokat a józsi, Hány János-féle stílusban tartott anekdotákat és élményeket a saját életéből. A kegyeletes aktusnál a fürdővendégek legelőkelőbbjei, nagyobb-részt az elhunyt barátai voltak jelen.

Rémes tragédia.

Egy véres bűneset.

Szombatról vasárnapra virradó éjjel Mansfieldben, a Nottinghamshire közelében levő esinos és békés városkában, melynek 16.000 lakosa van és Londontól csak négy és fél órányi távolba esik vasuton, borzasztó bűneset történt.

Vasárnap reggeli hét óra felé a rendőrállomás ügyeletes tisztje egy meztelen és vértől borított alakot látott az úrségre besietni. A rendőrök hozzá futottak, hogy segítsék nyujtsanak neki, de a borzalmas látogatónak csak a nyakán volt egy könnyebb sebesülése. Ezt az asztalról lekapott rongydarabbal bekötözték és elbeszélte a rendőröknek, hogy az a férj, melylyel be van moeskolva, nem az ő vére. Ha pedig többet akarnak tudni, menjenek el a közelbe és ott egy házat fognak találni, a hol egy Reynolds nevű hölgy lakik három fiával. A rendőrök odasiettek és a házat lángokban égve találták.

Mialatt az egyik rendőr a tüzoltókat hívta sürgősen, a többiek hágesót szereztek, hogy kiszabadítsák a legidősebb Reynolds fiút, ki az egyik ablakból, közvetlenül a háztető alatt, segélyért kiáltott.

— Jöjjön le! kiáltottak rá. Jöjjön le és nyissa ki nekünk az ajtót,

— Lehetetlen! Beesüktak!

Abban a pillanatban, hogy a fiatal ember legugrott, az ajtót kifeszítették. Borzasztó látvány tárult a rendőrök elé. A tűz világításánál, az előcsarnok közvetlen első sorban Reynoldsné asszony holt testét látták meg. A szerencsétlennek a nyaka úgy át volt vágva, hogy fejét csak egy vékony bőrszalag tartotta, mintha a gyilkos kése ott valami akadályba ütközött volna. Hasa nyitva volt és belei kihaltak. Mellei levoltak vágva és amugy véresen — kezeibe voltak téve. Bordáin, esontjain és lábain számtalan és mély sebesülés volt.

A földszintnek egyik háló szobájában a két fiatalabb fiú holtteste feküdt: a tizenhat éves Vilmos és a csak tizenöt éves Károlyé. Mindkettőt megfojtották. Végül a félemeletre vezető lépcsőn egy négy éves gyermeknek a holtteste feküdt, Reynoldsnének kis unokája, kit ő fogadott magához, hogy felnevelje. Az ártatlan kis gyermeknek ejtett sebek leirhatatlanok.

A mint a házba beléptek, Reynolds György, az egyetlen túlélő, ájultan rogyott össze. Elvitték a rendőrállomásra, aztán pedig első sorban a tüzet igyekeztek eloltani. Midőn a rendőrök már felmehettek az első emeletre, a György által lakott szoba ajtaját kívülről becsukva találták. Az illető, a ki azt tette, nemesak a kulcsot fordította meg kétszer a zárban, hanem a kilincset még kívülről

is erősen összekötözte. Időközben a tüzet eloltották és a ház a rendőrök felügyelete alatt maradt.

A rendőrállomáson az ügyeletes tiszt a meztelen embert hallgatta ki, a ki egy jó ágyon feküdt és készséggel, minden izgatottság nélkül felelt a hozzá intézett kérdésekre.

— Wright Henriknek hívnak és egy, a közel városban lakó kertésznek vagyok a fia. Egy év óta lakója voltam Reynoldsné asszonynak.

— Én öltem meg azt a nőt, fiait és unokáját. Györgyöt, a legidősebbet, csak azért kiméltém, mert barátom és egykoru velem; de intézkedtem, hogy meg ne zavarhasson. Most majd tartanak fogva, a míg fel nem akasztatnak, de többet nem fogok mondani.

Tényleg lehetetlen volt belőle többet kivesikarni.

Midőn György is tudott már beszélni, ő a következőket mondta el:

— Wright Henrik lakónk volt 14 hónap óta. Szüleit ismertük és szívesen fogadtuk magunkhoz, mert jó természetűnek látszott. Néha ivásra adta magát és a részegség megrontotta; de ez csak ritkán történt és már másnap meg sem láttuk rajta. Velem hált egy szobában. Szombaton este tizenegy óráig egy sörházban idogáltam és mikor haza jöttem, már az egész ház aludt. Sem anyámnál, sem fivéreimnél nem hallottam semmi zajt és felmentem szobámba. Wright nem volt otthon. Én egy kicsit kapatos voltam — mint szombaton este rendszeren — és csakhamar mélyen elaludtam. Egyszerre csak — hogy hány órákor, nem tudnám megmondani — felébredtem. Anyám segítségért kiabált. Le akartam menni, de az ajtó csukva volt. Kinyitottam az ablakot és láttam, a mint Wright kijött a házból és becsukta maga után a kaput. Miután holdvilágos éj volt, azt is láttam, hogy meztelen volt. Ötször-hatszor is kiáltottam utána, de ő nem felelt, hanem sietve tűnt el a legközelebbi utcza sarkán. E pillanatban füst hatolt be a szobámba és én fuldokolva kétszer estem el és csak akkor tértem kisse magamhoz, mikor a füst már nem volt oly sűrű. Végül, kevéssel a rendőrök megérkezése előtt, az ablakhoz juthattam.

A gyilkost és Györgyöt átszállították a mansfieldi törvényszékbe, a hol két külön szobába helyezték.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utcza,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utcza,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papírkereskedésében Uri-utcza,
Pauker Dániel papírkereskedésében Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utcza,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utcza.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utcza.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **Diszebéd a bibornoknál.** Dr. Schlauch Lőrincz bibornok Ő felsége a király születésnapja alkalmából holnap vasárnap diszebédet ad, melyre Nagyvárad egyházi, katonai és polgári notabilitásai nagy számban hivatalosak. Az edéd alatt — mint rendszeren — ezutal is katonazene fog játszani.

* **Huszárjaink löversenye.** A 15. számú gróf Pálffy huszárezred tisztikara ma délután 3 órákor löversenyt rendez, melyen a polgári előkelőségek is résztvesznek. Nagy nehezen hozzájutottunk későn este egy programhoz, de nem reprodukálhattuk, mert magyar huszárjaink csak német nyelven adták ki azt.

* **Ujabb baleset a nagyváradi vasúti pályaudvaron.** Altmann Ignác a váradvelencei vasúti állomás főnöke tegnap reggel telefonon arról értesítette a rendőrséget, hogy baleset történt és egy szegény embernek balkarját két helyen is összetörte a vonat.

Kollmann Adolf városi rendőrbiztos és ifj. Winkler Lajos joggyakornok azonnal a helyszínre siettek és konstatálták, hogy reggel 8 órákor az első számú vágány mellett a tolatás

alkalmával egy Klein Mór nevű fuvaros ember szerencsétlenül járt, mert a bal karját két helyen is eltörte.

A kihallgatott tanúk előadása szerint Klein cserepeket rakott a szekeren, mikor a csendesen megeresztett vonat melléje került. Egy pillanat alatt megbokrosodtak a lovak és a megrántott szekér kerekébe beleakadt a vagon feljáró lépcsője. Vagy tizenöt méternyire magával rántotta a vonat a szekeret Kleinnel együtt, amikor egy kórakásba ütdővén az izzó porrá tört szekér alá került a szerencsétlen ember, aki szívettépő jajgatással feküdt a roncsok között:

Mikor felemelték, látták, hogy a balkarja két helyen is összetört és azonnal orvost hívtak, aki az első segély után azonnal a kórházba vitelét hozta javaslatba, mert a karját a nagyobb mérvű zúzódás miatt okvetlen amputálni kell.

A sérült, akit szintén kihallgattak, úgy adta elő a borzalmas jelenetet, hogy ő háttal állt volna a tolató vonathoz és nem vette észre a figyelmeztető jelt, melyet a mozdonyvezető adott. Egyszer csak a levegőbe kapta valami és a balkarján keresztül mentek a vonatkerekei.

Ez az előadás azonban csak képzelődés lehet, melyet az ijedelem és fájdalom teremtett nála. A megesonkított embert a Biharmegyei közkörházba szállították.

Az ügyet a rendőrség áttette az ügyészséghez.

Megnyugtatóul irhatjuk, hogy a rendőrség által megtartott vizsgálat szerint a vasúti személyzetet mulasztás nem terheli.

* **Elhunyt főúr.** Gróf Zichy István császári és királyi kamarás, vasvármegyei nagybirtokos, augusztus 12-én, életének 42-ik évében Kőszegen elhunyt. A boldogultban Szőgyény-Máry László, monarchiánk berlini nagykövete sógorát vesztette el.

* **Egy éhező család érdekében.** Özvegy Szeredi Istvánné nagypecze-utczai házában szivetrázó nyomoruságban tengődik egy magára hagyott család. A kenyérkereső pár héttel ezelőtt meghalt és neje részint a bánat, részint a nagy foku tüdőbetegség miatt ágyba dőlt és azóta tehetetlenül fekszik. Három kis gyermeke van a szerencsétlen anyának, akik éheznek és csak a szomszédok irgalma menti meg őket az éhhaláltól. Nincs, aki gondozza őket, nincs aki főzzen nekik, de még az sincs, amit megfőzzenek. A nyomor leirhatatlan és már a jószívű szomszédok is belefáradtak a jótékony-ságba, mert azok is nagyon szegény emberek. A helybeli jótékony nőegyletek és a gyermekbarátegyletnek figyelmébe ajánljuk a szerencsétleneket; segítsenek rajtuk, míg a hatóság támogatása megérkezik.

* **Robbanás a Felix-fürdőben.** Mai lapunk más helyén említjük, a Félix-fürdőben Bucsak János akadémiai pyrotechnikus szent István napján mű- és légtüzi játékot akar rendezni. A nagyszabású előadásra erősen készül és így történt vele az alábbi szerencsétlenség, melynek majdnem áldozala lett ő is, meg egy parasztember, aki neki segédkezett. Csütörtökön reggel a fürdővendégeket egy hatalmas robbanás ejtette izgalomba, nem tudták mire vélni a dolgot és egymástól tudakolták, hogy mi történhetett, mi idézte elő a nagy rázkódást, a nagy detonációt. Végre rájöttek a dolog nyitjára. Egy égő embert láttak, aki a nedves fübe vetette magát és gyors egymásutánban hengergőzött a pázsiton, míg elaludt rajta az égő ruha. Az égő ember nem volt

más, mint B u c s á k a pyrotechnikus, aki egy bórzaeskóban hat kiló puskaport töretett egy parasztemberrel. Az atyafi a kelleténél erősebben találta rá a bórzaeskóra, és a puskapor fellobbant. A parasztember eszméletlenül terült el a földön és a pyrotechnikus köténye, ruhája egyszerre lángot vetett. B u c s á k nem vesztvén elhidegvértségét, azonnal a nedves fübe vetette magát s mit fentebb már jeleztük, sikerült neki megmenteni testi épségét. A paraszt ember több égési sebeket szenvedett. Tudósítónk azt írja, hogy a pyrotechnikus szobájában nagymennyiségű robbanó anyag van felhalmozva és ez egy földben legkevésbé sem volna megengedhető.

* **A nagyváradi keresk. kamara a házi iparunkról.** A házi-, illetve nép-iparban a lefolyt esztendő írja a kamara jelentésében alig idézett elő némi változást s ide vonatkozólag különös felémeltésre méltó eseményként csupán annyit jegyezhetünk fel, hogy az elmúlt évben kamaránk székhelyének egyik vállalkozó kereskedője: Friedländer Herman házi-iparilag készült szalmakalapoknak külföldön, különösen a keleten való elhelyezése iránt nagy sikerrel biztató akeziót indított meg, ami kétségkívül szalmakalapkészítéssel foglalkozó házi-iparunk fejlődésére s azzal foglalkozók jövedelmének szaporodására jelentékeny befolyással lesz. A háziipar egyéb ágai régi keretükben és fejlődési fokukon megmaradtak.

* **A székesegyház új oltára.** Említettük már, hogy a nagyváradi székesegyházban nagyobb renoválások fognak eszközölni. Mint értesülünk — Tóth István szobrász, ki a munkálatokat fogja végezni, a napokban ideérkezett s a főoltár készítéséhez hozzáfogott. Az új főoltár carrarai márványból készül.

* **Vérfürdő a tengeren.** A néhány nappal ezelőtt Marseillebe érkezett »Giuseppe Capadanó« hajón, amely Olaszországból deszkát hozott, rettenetes dráma játszódott le a nyílt tengeren. Julius hónap 18-án éjszaka eles sikoltás verte fel álmából a hajó népét. Egy matróz sikoltott, akit egy szerencsés matróz késével leszurtt. Az olasz matróz néhány perc alatt meghalt. A támadt zavart felhasználva a szerencsés és beugrott az egyik hajótiszt szobájába, leszurta a tisztet és aztán magára zárta az ajtót. A szerencsésen rátörték az ajtót, ekkor azonban ő leszurván egy utast és súlyosan megsebesítvén egy matrózt, felmászott a hajó egyik árboczára. A matrózok le akarták löni, de a kapitány nem engedte meg, hanem azt mondta, hogy várják meg, míg onnan lejön és aztán fogják el. Huszonnégy óra hosszat maradt a szerencsés a magasban. Egy éjszaka, midőn már nagyon szomjas volt, szájában a késsel, lemászott az árbocról, hogy vizet igyék. A lesben álló matrózok azonban ekkor előrohantak és lefegyverezték. A matrózok a kapitány tudta nélkül elhatározták, hogy a szerencsés válogatott kintzással megölik. Ez valahogy meghallotta a tanácskozást, s hogy a kintzásoktól megszabaduljon, elvágta köteleit és beleugrott a tengerbe. A matrózok nagy örömmel nézték a szerencsés fulladozását s midőn ez elmerült, háromszor »hurrah-t kiáltottak. A megindított vizsgálat nem derítette ki, hogy miért ölte meg a szerencsés az emlékezetes éjszaka a matrózt.

* **A »mi fiunk« hangverseye.** Lédere Dezső, kinek Nagyváradon nagyszámú és előkelő rokonsága van, és kinek külföldi művészi sikereiről már több ízben volt alkalmunk megemlékezni, végre mégis beváltja adott ígéretét és haza jön hangversenyezni. Mint értesülünk, a művész október elsején fog hangversenyezni a »Feketesas« nagytermében, mely alkalommal még egy helybeli énekesnő és egy zongora művész is bemutatkozik a közönségnek. A fáma nem akarja egyelőre elárulni azok neveit, akik Lédereynek felkérésére hivatottak lesznek vele a dicsőségben osztozkodni.

* **Vasúti balesetek.** A Nagyváradról Szegedre menő vasút tegnapelőtt a csabai állomáson nyílt pályán összeütközött egy mulasztásból hibásan állított tehervonattal. A tehervonat hajlásnál állott és

azért csak későn vették észre. Erős fékezéssel a vanatvezető megelőzte a nagyobb katasztrófát, de azért két első osztályú kocsi darabokra tört, hat teherkocsi erősen összezuzódott. **A személyvonaton öten sérültek meg,** de szerencsére nem életveszélyesen. A sebesültek közt van **Fürdők István honvédelezredes** Csabáról és felesége, továbbá egy hadnagy, egy főhadnagy és egy kalauz. Mindnyájuknak a lába zuzódott meg, **legsúlyosabban az alezredes sérült meg.** — **Kolozsvárott** nagy vasúti szerencsétlenségnek híre terjedt el. Szerencsére azonban mint tudósítónk írja csak kisebb baleset történt. Egy vegyesvonatnak egyik teherkocsija **Egeres** állomáson kisoklott. A teherkocsi üres volt, a kár jelentéktelen. A vonat háromnegyedóra késés után folytatta az útját. — **Brüsszelből táviratozzák:** A brüsszel—ostendei személyvonat tegnap összeütközött egy tehervonattal. **A tehervonat vezetője meghalt, egy kalauz és egy gépész súlyosan megsérült.** Az utasok közül senki sem sérült meg. A kár jelentékeny. A katasztrófa erősen megakasztotta a forgalmat s az Ostende felé menő vonatok sokat késnek. — Az **»Arad és Vidéke«** A Nagyvárad felől B.-Csabára menő vonat utasai egy borzalmas katasztrófának voltak szemtanúi e hét elején Mikor a vonat a szalontai erdőszélig rohogott, a fák alól hirtelen fiatal lány rohant elő s a vonat elé vetette magát. A mozdonyt már lehetetlen volt megállítani s a kerekei elvágta a 17—18 éves ismeretlen lány mellét, aki azonnal meghalt. Kitéte eddig ismeretlen, a kora 17—18 év. A vonatvezető a tragédiáról a legközelebbi állomáson jelentést tett a hatóságoknak.

* **A sertészárlet ellen.** Idestova két hónapja, hogy az országszerte fellépett sertésvész miatt a miniszter Nagyvárad város területére is elrendelte a zárlatot. Eddig türtük ezt a méltánytalan, tulszigoru és indokolatlan intézkedést, mert azt hittük, hogy ez országos érdekből történik, de most, midőn tudjuk, hogy más városokban, ahol csakugyan jelentkezett ez a ragályos betegség, szabad újra a kereskedelem, köteleességünk felszólalni ez ellen a tarthatatlan állapot ellen, mely nemcsak az egyes polgárok, de a város érdekeit is érzékenyen károsítja. Elég már ebből a gyámködésből; a város hivatott emberei követeljük oda fent, hogy a miniszter oldja fel a sertészárletot annyival inkább, mert az országos vásár is itt van a nyakunkon és ha a zárlatot idejekorán nem sikerül lezárni a kereskedelem nyakáról akkor sirva nézhetünk a tél elébe. Egyéb-iránt azt hallottuk, hogy több kereskedő kérvényt fog benyújtani a kamarához a sertészárlet megszüntetése iránt, melyben statisztikai adatokkal fogják igazolni, hogy a sertésvásárok szünetelése óta a kereskedelem többi ágazatában is kétségbeesítő hanyatlás állott be.

* **Waldstätten tábornagy Lippán.** Lippáról írják, hogy Waldstätten tábornagy tegnapelőtt oda érkezett s résztvett a most ott folyó nagy hadgyakorlatokban. A tisztikar bankettel rendezett a tábornagy tiszteletére, melyet táncmulatság követett. A tábornagy kedves modorával nagyon megtetszett a lippaiaknak.

* **Rablás a vasúti pályaudvaron.** Hallatlan rablótámadást intéztek csütörtökön éjjel 11 és 12 óra között a nagyváradi pályaudvaron Halász István vasúti őr ellen eddig ismeretlen tettesek. Valahogyan neszét vették a betyárok, hogy Halásznak pénze van és azt mindig magával hordja. Az említett időben két fiatal embert látott az őr közeledni és mert gyanusan viselkedtek, rájuk förmedt, hogy mit keresnek ott, talán slippereket jöttek lopni. Ezek nem szóltak semmit, hanem ráugrottak és fojtogatni kezdték. A megkintzott ember védekezett, ahogy tudott, de végre is akkép végződött a harc, hogy a betyárok letépték előbb a mellényét, azután, mert a pénzt a nyakába

kötve hordta az ing alatt, az inget is lecibálták róla és a nála volt 130 forinttal elfutottak. A rendőrség nyomozza a tetteseket és egy B. nevű már gyánu alatt is áll. A legcsudálatosabb a dologban az, hogy a viaskodást és lármat senkisémet vette észre.

* **Uj magyar nemes.** Ő Felsége a király Ischben e hó 4-én kelt legfelsőbb elhatározásával P o l y á k Bélának, a nemzetközi vagyonkölesönző részvénytársaság elnökének, a közgazdaság, valamint a gyáripár fejlesztése körül szerzett érdemei elismerésül a magyar nemességet, a »szabolcsi« előnévvel adományozta.

* **Zárlat antrax miatt.** A nagyvárad-ujvárosi közlegelőn a napokban egy ló antraxban hirtelen elhullott. Hogy a ragály tovább ne terjedjen, a rendőrkapitányi hivatal mint elsőfoku állategészségügyi hatóság tizennégy napi zárlatot rendelt el és mihez tartás végett a következő hirdetményt bocsátotta ki:

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.
10806/1895.

Hirdetmény.

Folyó hó 13-án egy ló az újvárosi közlegelőn lépfenében elhullott, minélfogva a rendőrkapitány-ság a ragály elterjedésének megállítására végett az újvárosi közlegelőt a mai naptól számított 14 napra elzárta, illetve a jószágoknak ottani legeltetését betiltotta.

Miről újvárosi ló és szarvasmarhát tartó lakos-sága oly figyelmeztetéssel értesítették, hogy mind-azok a kik a hatóság ezen intézkedését áthágják, az állategészségügyi törvény (1888. évi VII. t. cz.) 154. §-a alapján 100 forintig terjedhető pénzbüntetéssel fognak büntettetni.

Nagyvárad, 1895. augusztus hó 15-én.

Papolczy Ferencz,
rendőrkapitány.

* **Baleset vagy hirtelen halál?** Csütörtökön reggel K o v á c s Lajos, ki a nagyváradi »A d r i a« malomban mint munkás volt alkalmazva, a főmolnár parancsából átment a szomszédos szeszgyár raktár helyiségébe, hogy onnan üres zsákokat szállítson át a malomba. Mert sokáig maradt, utána mentek és ott találtak egy csomó zsákon hason feküdvén, iszonyu kínok között. Kivezették aztán a malomba, ahol lefektették. Este a felesége utána ment, mert nem győzte haza várni, de már akkor elállott a szava és tegnap délután egy óra tájban meghalt. K o v á c s egészséges ember volt és azt állítják, hogy a raktárban leesett a létráról és úgy vágódott hasra, hogy belső sérüléseket szenvedett. Dr. J a k a b kit csak este hívtak a beteghez, azt véleményezte, hogy K o v á c s fejében egy ér pattant meg és ez valószínűleg zuhanás folytán állott elő. A rendőrség részéről S z a b ó Gábor rendőrbiztos ejtette meg a vizsgálatot és további intézkedésig megtiltotta a temetést.

* **Esküvő.** S c h w a r c z Adolf nagyváradi fiatal kereskedő holnap vasárnap délután 5 órakor esküszik örök hűséget a Czion-templomban G o l d s t e i n Bernát nagyváradi polgár kedves és szép leányának: Linkának.

* **Szerencsétlen vadászat.** Rónaszékről írják: Az odaváló tanító egy pár társával elindult, hogy a község majorságait dézsmáló héjakra vadászson. Az idő gyorsan tünt, esteledett, de még semmi eredményt sem produkálhattak; a héjak úgy látszik, értesültek a drákói határozatról, mert igyekeztek lőtávonon kívül maradni. Egyszer csak a közeli fák egyikéről valami elszáradt ág hullott le, olyanforma zörejt és suhogást idézve elő, mint egy lecsapódó orvadar. A tanító arczához kapta fegyverét, oda tekintett és valami tarka alakot látva megmozdulni a fa tövén: lenyomta a puskájának a ravaszát, mire velőtrázó sikoltás hangzott fel onnan. Az odasielő vadászok egy jámbor földművest találtak ott, aki nehéz mezei munkájának fáradalmait pihente a fa alatt. Negyvenöt szem sörét hatolt a testébe s most élet-halál közt lebeg a m.-szigeti megyei kórházban.

* **Veszélyes darázs csipés.** A darázsaktól, melyek mostanában különösen faluhelyeken és ott, ahol nagyobb kertek vannak, rendkívül

szép számban szoktak tisztelni, jó lesz ovakodni, mint azt az alábbi eset is igazolja. Püspökiben — mint levelezőnk írja — Kazimir Róza urnő a kertben sétálgatott, miközben egy darázs a balkezén megcsipette. A csipés után a kéz annyira megtagadt, hogy a gyűrűt le kellett venni a fellobosodott ujjáról. Az urnő alig helyezte azonban a gyűrűt a másik kezének ujjára, az is dagadni kezdett és olyfokú lobo-sodás állott be a kezeken, hogy az orvosok a legrosszabtól tartanak.

* **A városi tanácsülésből.** A város tanácsa tegnap délelőtt tartott ülésében elhatározta, miszerint az épülőben levő real és polgári iskoláknál a padozatok alatti feltöltést közegészségügyi szempontból csak száraz anyagból engedélyezik s ehhez képest az ottani pincze- és alapásásokból kikerült nyirkos s inficiáltnak tekinthető föld behasználását megtiltotta. A mennyiben pedig ez által a vállalkozó Knapp Ferencz többlet munkát teljesít, a behasznált száraz anyagot köbméterenkint 60 kr-ával fogja kifizetni. Ugyancsak a tanács tegnap tartott üléséből kiírta a pályázatot a Knapp Ferencz és trsai telke alatt a Sebes Körös folyó medrében 570 méter hosszban építendő kőpárhuzamműre az ajánlati felhívást, valamint a f. évben készitendő aszfalt stb. burkolati munkálatokra az árlejtési hirdetményt.

* **Egy hosszú-pályi asszony igazolása.** Fazekas Jánosné h.-pályi asszonyról néhány héttel ezelőtt sorba járta a lapokat az a hír, hogy valami csattanós családi jelenet után a faképnél hagyta férjét akitől ékes versezettel bucsuzott el. Ségény Fazekas Jánosnénak azóta sok keserűséget okozott ez a kiserkesztés. Sirva panaszkodott nálunk ma, hogy se éjjele, se nappala, mióta »valamelyik rosszakarója így csuffá tette.« Ujjal mutogatnak eladó leányára, ő meg ki se mer már menni az utcára. Pedig nem is igaz, amit reá költöttek. Isten látja lelkét, az ura ő rajta 27 esztendei házasesletükben, csak körömfeketőnyi kék foltot se ejtett, ő maga pedig sohase vetemedett vers írásra. Örül, hogy legalább a nevét le tudja írni. Az elkeseredett Fazekas Jánosné kérésére közöljük ezeket az ő rehabilitása végett. Mert ő hit alatt vallotta előttünk, hogy ártatlanul került bele az újságba.

* **Mű és légtűzijáték a Felix-fürdőben.** Bucsak János hazánkfia, ki ő felsége a magyar király koronázása és koronáztatásának 25 éves jubileuma alkalmával szerenés volt a legmagasabb megelégedést kiérdemelni folyó évi augusztus hó 20-án a Felix-fürdő helyiségében Szent István napján nagyszabású tűzijátékot rendez. bővebbi adatokat a falragaszok és másorok fogják a közönség tudomására hozni.

* **APRO HIREK. Honvédenekar a hadgyakorlaton.** Bánffy-Hunyadon, az idej hadgyakorlatokon az erdélyi honvédek a saját zenekarukkal vonulnak el már a király előtt. A hatodik kerületi honvédtisztikar ugyanis már régóta gyűjtött egy honvédenekar szervezésének költségeire. A gyűjtésnek szép eredménye lett és néhai Csetz Péter adománya lehetővé tette, hogy a honvédenekar megkezdje működését. — **Uj vashíd a Berettyón.** Szalárd község képviselőtestülete a legutóbbi közgyűlésen, mint lapunknak írják — elhatározta, hogy a Berettyó folyón vashidat készített. a mostani rozoga palló helyett. Az új híd 30.000 frtba fog kerülni.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 3-42.	Budapest felé 2-26, 8-48, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Ermihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelölt vonatok csak vásár- és ünnepnapokon közlekednek.

Hivatalos közlemények.

14156—895.

Hirdetmény.

A véderőre vonatkozó 1889. VI. t. cz. Utasítás I. 125. §. 4. pontja értelmében ezennel közhírré teszem, miszerint az idej ujonczozás alkalmával besorozottak közül és pedig 1873. évi születésűek; Weinpöster Agoston, Grósz Ábrahám Elia, Tucsek Ferencz, Goldstein Ignácz, Karikás Móricz, Pánye Péter, Szilágyi József, Pani Gyula, Morvay Vilibáld, Klein Mózes, Vig János, 1872. évi születésűek: Bereczky Sándor, Benedek Mózes, Kozák András, Czika Géza, Jámbor Ferencz, Fon Izsák, Rottensteiner István, Bede János, Schwarz Izsák, Veres Károly, Varga Imre, Erbstein Armin, Kovács István, Smilovia Hermann, Deák Lajos, Kanner Max Izidor, a m. kir. honvédség ujonczjutalékába az 1872. évi születésű Lukács Teodor Lajos, és Pojnar János pedig a honvédség póttartalékába osztattak be.

Megjegyeztetik, hogy az utóbb nevezett póttartalékosok beosztása, csak a végleges számbavétel alkalmával fog megtörténni.

Nagyvárad, 1895. augusztus 11-én.

Darvassy Lajos,
tanácsnok.

MULATSÁG.

Nyári táncmulatság Peeze-szöllősen.

Mint minden évben, úgy az idén is rendeznek mulatságot a szöllőseken. Az ez alkalomra szétküldött meghívó a következőképp hangzik:

Meghívó a »peeze szöllősi olvasó-egylet« folyó évi augusztus hó 18-án az ugynevezett »Jégpince« helyiségben saját pénztára javára zártkörű nyári mulatságot rendez, melyre kívül címzett urat és b. családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Belépti-díj: egy korona. Kötő étel s jégbehűtött italokról gondoskodik a vendéglős. Kezdeté este 7 órakor. Felülfizetések köszönettel vétetnek s hírlapilag nyugtáztatnak.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

S o m b a t: *Faust*. Diósné Handel Berta urnő vendégfellépésével.

V a s á r n a p d. u.: *Peleskei nótárius*.

Este: *A napraforgó*. itt először.

Vasárnap a szinkörben.

Vasárnap délután végre sikerült egy népszínművet is látnunk a nagyvárad szinkörben. Ez alkalommal »A szökött katonát« adták a czimszerepben Hunyady Józseffel, a ki Gergely köztívét nagyon szépen énekelte és játszotta meg. R. Réthy Laura pedig a tőle megszokott praecizióval játszott. — Gyönyörű énekét többször megismételték.

Este a »Párizsi rongyszedő« került színre.

Gál Gyula és Bács Károly minden művészi alakításukat igénybe vették és ezáltal a közönséget folyton feszült figyelemben tartották.

A n g y a l. T ó v ö l g y i, Tolnay, Tompa és Czákó is nagyban hozzájárultak az est sikeréhez. Czákó különösen szép játékért érdemel elismerést.

Szentivánéji álom.

— Aug. 16. —

Tegnap este került színre S h a e k e s p e a r e örök szép tündéres színműve, a »Szentivánéji álom« gyenge előadásban, a verset döcögős előadása mellett.

Egyedül B a l a s s a volt, ki igazi kabinet alakítást mutatott be szerepében, és ismételve bebizonyítva, hogy társulatunk benne minden téren oly művészt bír, ki minden szerepben is tapsra ragadja a közönséget.

A többi szereplők több-kevesebb kedvvel játszottak és így csak is Delli Enmának ama kijelentése nyugtatott meg bennünket, »hogy máskor jobban fogják előadni.« N—k.

Művészházasság. Haraszi Hermin asszony — városunkban is előnyösen ismert színésznő — a budai szinkör tagja jegyet váltott idős Fiáth Imre fejezmegyei földbirtokossal. Reméljük, hogy a házaseslet sem fogja elcsábítani a jeles tragikát a szinpadtól, hol annyi kiérdemelt sikere volt már eddigéig is.

REGENY-CSARNOK.

A két kastély.

Elbeszélés.

6

(Írta: Valnicsek Béla.)

(Folytatás.)

Am az öreg Wurm és neje addig ostromlák imájukkal Istent, míg meg nem hallgatta őket, Róza felgyógyult, bár a 2 hónapig tartó betegség nagyon elgyengíté. Az orvos tehát azt ajánlá Róza szüleinek, küldenék falura fogadott lányukat üdülés végett. Wurmék tehát Ceilen falura küldték Rózát, ahol egyik közeli rokonuk, Fischer Gábor lakott.

S így Burghoff Róza jelenleg is lelélen falun volt, a mit Ernő előtt természetesen eltitkoltak, hogy annál nagyobb legyen a meglepetés, ha majd szeretett leányuk teljesen felépül.

Marburger Ernő csakhamar ismerős lett Eisenachban, Mindenütt szeretettel karolták fel a fiatal embert s tisztelettel vették őt körül becsületessége, vallásossága miatt.

De legjobban Wurm barátja, a derék plébános, ragaszkodott Ernőhöz; gyakran beszélgettek együtt s beszélgetésöknek tárgyát mindig komoly dolog képezte.

»Őn vallóban dicséretre méltó ifju, szolt egy alkalommal Korner plébános Ernőhöz. A fiatalság egy része alig törődik vallásával s ebbeli kötelességei helyett inkább vadászattal, tánczozal s egyéb mulatságokkal tölti idejét. Ön éppen ellenkezőleg cselekszik; a fősulyt valóságára fekteti s a vadászatot, tánczot stb. csupán szórakozásnak tekinti. És így van ez helyesen.«

»És tudja, főtisztelendő ur, mi vetette meg bennem alapját ezen komoly gondolkodásnak?«

»Ugyan mi?«

»A szerelem! Igen, a tiszta, nemes szerelem! Mielőtt még szerettem, léha, nem törődöm fiatal ember voltam magam is. De amint szeretni kezdtem, szerelmemmel komolyságom is megjött. Elgondoltam, Rózám szép lelke valószínű Isten áldása. Beláttam, hogy nem Isten akarata ellen, hanem a szerint van a szeretet, csak tiszta, nemes legyen az és ne szorítsa ki szívéből Istennek szeretetét.«

»Igaza van, Ernő barátom; a szerelem nincs Isten akarata ellen, csak tiszta legyen. De éppen ez a baj, hogy nem mindenki tekinti a szerelmet annak, a mi. Ők ebben csak aljas vágyaik kielégítését, a szegény leányok félrevezetését látják.«

Pedig mily gyönyörű példája van épen ami városunk fiatalságának Erzsébetben, Lajos, thüringiai fejedelem buzgó nevében. Nála láthatjuk igazán, mint lehet összeegyeztetni a földi szeretetet Isten szeretetével. Nézze csak fiatal barátom, mily gyengéden, mily odaadólag szereti Erzsébet férjét, Lajost és mégis a szentség hírében áll. Azok a bibor piros ajkak, a melyek egy fejedelem ajkaival forrnak össze, a megvetett betegek undok sebtét csokolgatják! A gyengéd kezek, melyek fejedelmi kezekben nyugosznak, koldusok könnyeit törölik le. Azok a szemek, melyek szerelmesen csüngnek egy fejedelem tekintetén, könnyeket hullatnak a szegényekért. És ki irhatná le ama sok jót, miket e földi angyal, jó Erzsébetünk tesz. De egyik-másik mindezt nem akarja látni; mindezzel nem törődik, neki csak a gyönyör, az élvezet kell. Valóságos esoda tehát, ha ily körben oly nemesen gondolkozó, jószívű ifjura találkozik mint ön.«

Marburger arcát a plébános eme dicsérő szavaira gyengéd pir borítá el s mentegetődni kezdett:

»Higgye meg, főtisztelendő ur, nem az érdemem, hogy így gondolkozom. A jó Istennek köszönhetem ezt, hogy oly nemes lényt vezetett utamba, amilyen Róza. Ha ő nincs, talán én sem vagyok ilyen; de a példa vonz. Rózának ájtatossága, jó szíve bennem is hasonlót okozott.

Fejedelménket, Erzsébetet, még nem láttam ugyan, de őt is olyannak képzelem, mint Rózát, kinek szemei szeretettel csüngnek édes üdvöztőnk megfeszített alakján, ajkai forró imát rebegnek hozzá, gyengéd kacsói összekulesolvák, valahányszor imádkozik. Így láttam őt utoljára atyja bukása után s azóta folytonosan szemeim előtt lebeg e földi angyal alakja.

»Es mi választotta el önt e kedves lénytől?« kérdé Korner Ernőtől.

De kérdésére nem kapott feleletet, mert a másik pillanatban Wurm lépett be s megzavará bizalmas beszélőket.

»Ejnye barátom! — szolt Wurm a plébánoshoz, egészen megfélekedtél kis társaságunkról. Már mindnyájan együtt vagyunk s csak te hiányzol.

Korner zavarodottan nézett barátjára.

»Valóban, szolt, egészen megfélekedtem rólatok. De Ernő barátommal annyira elmerültem a beszélgetésbe, hogy nem is vettem észre a meghatározott idő elérézését.«

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

A püspöki kar és az egyházpól. reform végrehajtása.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. táv.)

Ama tendenciózus híresztelésekkel szemben, melyeket a kormány szolgálatában álló sajtó a püspöki karnak, különösen pedig a hercegprimásnak az egyházpólitikai reform végrehajtásánál tulajdonít, a »Magyar Állam« a legilletékesebb forrásból jelenti a következőket:

1. A püspöki tanácskozás azért halasztott el aug. 22-ről, hogy a kormánynak ne legyen ideje a püspöki kar utasításai ellenében ellenintézkedésekre.

2. Valótlan az, hogy a püspökök az egy egré érseket kivéve, nem közösen akarnák utasításait adni. Ennek folytán valótlan az is, hogy a váradi bíboros püspök ur már a napokban kiadná külön pásztorlevelét. Ő emja ez időszert ép úgy, mint a püspökök, a közös utasítások megadása alkalmából kibocsátandó pásztorlevelén dolgozik, mely nagy stíben lévő megkoncipiálva, hosszabb munkát igényel. Valószínűleg ezen kísérő körlevél előmunkálatairól kiszivárgott hírek vezették félre a sajtó egy részét. A mi ő emjának pásztorlevelét illeti, az hangjában, tudományos értékében, politikai súlyában méltó lesz az egyháznagy magas szelleméhez, de nem fog tartalmazni semmi olyast, amiből bárki azt következtethetné, hogy ő emja a felséghez benyújtott kolumnáris emlékiratában megírottakból csak egy betűt is engedne.

3. A bíboros hercegprimás nem küldött szét egy közös pásztorlevél tervezetet, hanem csupán egy, a közös utasításnak alapjául szolgáló fogalmazványt, mely az egyháznak a polgári házasság behozatalakor más országokban kiadott utasításait foglalja össze.

Kötelességünk konstatálni, hogy ez utasítások teljesen korektek s így a Nemzetnek azon hire, hogy ő emja a végrehajtást támogató utasításokat fog adni, — minden katolikus öröme legyen irva — teljesen alaptalan. A hercegprimás utasítás tervezete, amint volt alkalmunk meggyőződni, az egyház tanítását és fegyelmi szabványait kívánja alkalmaztatni azon polgári házasságokkal, kik kánonjogi akadálytalannak kelnek polgárilag egybe, vagy akik az egyházi házasságot megvetik. E reinitens bűnösökre az exkommunikációt is elfogja rendelni az utasítás annak minden következményeivel,

tehát a szentségektől való eltárással és az egyházi temetés megtagadásával együtt. Valószínű azonban, hogy ő emjának ez utasításstervezete még bővített fog a püspöki konferencián.

4. A lelkészkező papság a legkisebb részletekig terjedő egyöntetű utasításokkal fog el láttatni, melyek oly világosan szólnak, hogy ha az utolsó órában adatnának is nyilvánosságra, azonnal teljes világot hoznának.

5. Valószínű, hogy a közös utasítások az egyes püspökök kísérő körlevelével szeptember utolsó vasárnapján, közvetlen a végrehajtás megkezdése előtt fognak a híveknek a szószékéről kihirdettetni, mely alkalommal a püspöki kar ujjalag óvást emel az istentelen törvények ellen és azok eltörlésére alkotmányos küzdelemre hívja fel a kath. híveket.

A defiezt felé.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. táv.)

A pénzügyminiszter most publikálja a második negyedévről szóló állampénztári kimutatást, a mely első sorban agyonczafolja a kormány félhivatalosait, a melyek az állami pénzügyek állandó javulását jósolgatták. Majd megdöbentő adatokat tartalmaz arra nézve, hogy milyen rohamosan növekszik a defiezt. A kimutatás szerint a bevételek összege 1.580.484 frttal kisebb, mint a megelőző év hasonló negyedében, míg a kiadások ugyan ezen időszakhoz képest 6.661.771 frttal emelkedtek, úgy hogy csak ennek a negyednek a mérlege 8.242.771 frttal kedvezőtlenebb mint a tavalyi évé. A kimutatáshoz csatolt felvilágosítások leginkább a mult év kedvezőtlen gazdasági viszonyainak a mezőgazdasági termékek árhanatlásának tulajdonítják a feltűnő nagy hiányt. A két negyedév hiánya immár megközelíti a tizenkét milliót.

Az interparlamentáris kongresszus Budapesten.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. táv.)

A kongresszus mai plenáris ülése valamennyi szóval a három román képviselő szavazata ellen Budapestet jelölte ki a jövő évi kongresszus székhelyéül. Jókai Mór, Urechia és Apponyi Albert gróf felszólalása után Dabache elnök köszönetet mondva a kongresszus tagjainak, azt berekesztettnek nyilvánította.

Életunt herceg.

Budapest, aug. 16. (Saját tudósítónk táv.)

Woroniewszky Albert herceg 27 éves budapesti magánzó levelet irt a főkapitánysághoz, hogy miután nem akar tovább nyomorogni, öngyilkossá lesz. A levelet még aug. 11-én irta s azóta a rendőrség hiába keresi. A főkapitányság most elrendelte országos körözését. Az életunt herceg magas izmos termetű hosszukás arcú, barna hajú és bajuszu fiatal ember.

A herceg — öcsese előadása szerint — mint magánzó élt a Gyöngyűk-utca 8. sz. a házban, a honnan azonban egyszerre nyontalanul eltűnt. Már két évvel ezelőtt is öngyilkossághoz a Dunába akart ugrani, de akkor sikerült őt visszatartani. A rendőrség és az öngyilkos öcsese is abban a véleményben vannak, hogy most végrehajtotta két évvel ezelőtt tervezett szándékát s csakugyan beugrott a Dunába.

Judás! Judás!

London, aug. 16. (Saját tud. táv.) Az angol parlament mai ülésén Balfour kijelenti, hogy az ir földbirtok-reformokra vonatkozólag ebben az ülésszakban nem szükséges javaslatokat előterjeszteni azonban a jövő ülésszak elején a parlament e kérdéseket fogja tanácskozás tárgyává tenni.

A vita folyamán Tanner félbeszakította Hartington beszédét, a kit sértő kifejezésekkel illetett. Tannert rendreutastották és midőn vonakodott az általa használt sértő kifejezést visszavonni. Chamberlain miniszter Tannernek az ülésből való kizárását indítványozta, a mit szavazás nélkül elfogadtak.

Tanner ama kiállással távozott a házból, hogy nagyobb örömmel hagyja el a házat, mint a melylyel oda belépett és az ajtóhoz érve, Chamberlainra mutatott és így kiállott:

Judás! Judás!

Ezután a vitát elhalasztották.

A helyzet Bulgáriában.

London, aug. 16. (Saját tud. táv.)

A Standard jelenti Berlinen keresztül: Az összes nagyhatalmak óhajtják a bolgár kérdés békés megoldását. Boris hercegnek az orthodox vallásra áttérése alkalmából a czár mint keresztapa orosz megbizottal képviseltetné magát és állandó képviselőt küldene Bulgáriába. Ezután Ferdinánd fejedelem elismertetése már csak idő kérdése volna.

K ö z g a z d a s á g.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. augusztus 16-án.

Magyar aranyjáradék 4%	— — — —	123.25
Magyar koronajáradék	— — — —	100.—
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 1/2%	— — — —	124.75
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 1/2%	— — — —	193.75
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	— — — —	122.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — —	98.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — —	101.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — — —	98.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön	— — — —	159.—
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	— — — —	145.—
Osztrák járadék papírban	— — — —	100.75
Osztrák járadék ezüstben	— — — —	101.—
Osztrák járadék aranyban	— — — —	123.25
Osztrák korona járadék	— — — —	101.25
1860. osztr. államsorsjegyek	— — — —	155.50
Osztrák-magyar bankrészevény	— — — —	1070.—
Magyar hitelbank részevény	— — — —	490.—
Osztrák hitelintézet részevény	— — — —	400.25
Osztrák-magyar államvasúti részevény	— — — —	408.50
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	— — — —	959.—
Német birodalmi márka	— — — —	59.40
London vista	— — — —	121.60
Paris vista	— — — —	48.11
20 márkás arany	— — — —	11.85

Szerkesztői üzenet.

V. J. urhölgynek. Helyben. Láng Menyhértnek »K o r z i k a« című műért lapunk augusztus 11-iki számának irodalmi rovatában ismertettük.

Körös-utczai előfizetőnek. (Helyben.) Rendes szokás szerint a bevezető vőfély viszi a csokrot.

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagy bérlet 105. sz.

VI. Kis bérlet 5. sz.

Páratlan.

Páratlan.

Szombaton, 1895. augusztus 17-én.

Dióssiné-Handel Berta úrnó vendégfellepésével:

FAUST.

Nagy opera 5 felvonásban. Zenéjét irta: Gounod. Szövegét: Barbier és Carré.

Az előadás kezdete fél 8, vége 10 órakor.

Holnap vasárnap két előadás.

Délután fél 4 órakor leszállított helyárrakkal:

A peleskei nótárius.

Énekes bohózat.

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal bérletfolyamban

Napraforgó.

Eredeti népszimű.

14320
1895. sz.**Árlejtési hirdetmény!**

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 218/13948—895 és a városi tanácsnak 14320—895. sz. alatt kelt határozata értelmében az Ujsor, Szaniszló-utca és Nagy-Magyar-utca (felső része) gyalogjárdáinak burkolása nyilvános árlejtés útján fog **folyó évi szeptember hó 5-ik napján** délelőtt 10 órakor a városház tanácstermében kiadatni.

A vállalati uton készitendő összes munkára előirányzott összeg 26291 forint 79 kr.

A járdák vagy hazai aszfaltból, vagy Ländler-Hanzlián-féle szabadalmazott műkövekből fognak készitetni, hogy melyik anyagból, az iránt a városi törvényhatósági bizottság az árlejtés eredménye után fog dönteni.

Ajánlatokat úgy az aszfalt, mint a fent említett műkövekkel burkolása csakis a feltételekben kitüntetett egységárak alapján lehet tenni és pedig akár szóbelileg, akár zárt ajánlat beadása által.

Ajánlattevők tartoznak bánatpénz-képen 2600 forintot készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban az árverelő küldöttség elnökének kezeihez letenni, vagy azt 50 kros bélyeggel ellátott zárt ajánlatukhoz csatolni.

A zárt ajánlatok **1895. évi szeptember hó 5-ik napjának** délelőtt 9 órájáig nyújtandók be az árverelő küldöttség elnökéhez, az ajánlatban határozottan megemlítendő, hogy ajánlattevő az árlejtési feltételeket ismeri és azokat egész terjedelmükben elfogadja.

A tett ajánlat árlejtőt a leütéskor azonnal, a város közönségét azonban csak a törvényhatósági bizottság jóváhagyása után kötelezi.

Az árlejtési egyéb feltételek és költségeloirányzatok a városi mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt megtekintethetők.

Nagyváradon, 1895. augusztus hó 16-án tartott városi tanácsülésből.

Sal Ferencz,

(206) 1—3

kir. tanácsos, polgármester.

Magyarország sok százra menő ásványvizei között

a „Gieshübl” viznek egyetlen hasonmása!

BODOKI**„MATILD-FORRÁS”**

rendkívül szénsavdus és páratlanul tiszta égvényes savanyuvíz.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a melynél tisztább, egészségesebb és kellemesebb ásványvizet képzelni sem lehet.

Legújabb vegyelemzés: ... a bodoki „Matild forrás” vize a legtisztább és legértékesebb égvényes ásványvizünk. Ható alkotó részei közül nátriumbicarbónát- szénsavtartalma jóval nagyobb, mint a hasonló természetű (gieshübl, radeini, preblai, bilini kron-dorzi, luhi Margit stb.) vizeké. Ritka nagy szabad és félig kötött szénsavtartalmának s külön kezelésének tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez: gyógyító célokra használva érvényre jut a víz minden alkotó része ...

Budapest, 1895. ápril 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

... a bodoki Matild víz kitünő hatással van az emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedtség, tüdőhurut ugyancsak javulnak mellette. Vérkeringési zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajoknál is nem egyszer tapasztaltott igen jó hatása. Étrendi étel és járványos időben ivóvíz helyett használva, megbecsülhetlen.

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy tisztán magában használva a „Matild” víz igazán pompás ital.

Arjegyzék és a víz leírása szívesen küldetik. Árak Nagyváradon üveggel együtt egy liter 17 kr., fél liter 13 kr.

Nagyvárad főraktár **Wurst József** fűszer- és csemege kereskedése: kapható továbbá minden ásványvíz-üzletben és nevezetesebb vendéglőben.

Hafazias tisztelettel 198 34—0

György József, forrás kezelője.(Háromszékmegye) **Bodok** (Háromszékmegye.)14441
1895. sz.**Felhívás ajánlattételre!**

Nagyvárad törvényhatósági joggal felruházott város tanácsának 14441/95. sz. határozata értelmében Várad-Velenceze városrészén Knapp Ferencz és érdektársai telkei alatt mintegy 570 méter hosszban kikerekítendő kövedgát kiépítésére ezenekkel **nyilvános pályázatot** hirdettek.

Felhivatnak mindazon vállalkozók, kik e munkálatokra vállalkozni szándékoznak, hogy erre vonatkozó, magyar nyelven írt, lepecsételt ajánlatokat alulírtához folyó évi **szeptember 5-ik napjának délelőtti 9 órájáig** nyujtsák be. A teljesítendő munka egy 570 méter

hosszu kőgát, melyhez mintegy 55.000 métermázsa, azaz körülbelül 3254 köbméter kőanyag lesz szállítandó és bedolgozandó; egy métermázsa kőanyag bedolgozva 32 kr.-ban állapítottván meg, így a vállalati összeg a mellék munkálatokkal együtt mintegy 20618 forintra irányoztatik elő.

Az építési költségeloirányzat, feltételek és tervrajzok a városi mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt megtekintethetők.

Köteles minden ajánlattevő annak jeleül, hogy úgy a tervezetet, mint a feltételeket megértette, azoknak a mérnöki hivatalban levő eredeti példányait aláírni.

Köteles minden ajánlattevő bánatpénz fejében 2000 forintot készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban, az árlejtést megelőző nap déli 12 órájáig a városi pénztárba letenni, és az erről szóló nyugtát ajánlatához mellékelni; magát a bánatpénzt az ajánlatához csatolni nem szabad.

A beérkező ajánlatok ugyancsak **szeptember 5-én délelőtt 10 órakor fognak** a városháza tanácstermében az árlejtési bizottság elnöke által felbontatni és nyilvánosan felolvasatni, mely eljárásnál ajánlattevők is jelen lehetnek.

A városi törvényhatósági bizottságnak jogában áll a beérkezett ajánlatok közül szabadon választani, esetleg új pályázatot is hirdetni.

Kelt Nagyvárad-város tanácsának 1895. évi augusztus hó 16-án tartott üléséből.

(207) 1—3

Sal Ferencz,

kir. tanácsos, polgármester.

ANGER GYULA
BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 3. SZÁM.

Az államtól engedélyezett

első magyar sorsjáték**vezér-főügynöksége.**

A budapesti ezredéves kiállítás alkalmával 100,000 sorsjegy 31.499 két osztályban beosztott nyereménnyel és egy jutalommal.

Legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben 1.000,000 korona.**I. OSZTÁLY.**

Egy sorsjegy ára 40 korona.

I. osztályú nyeremények.

Huzás 1895. október 16—19-ig.

nyeremény	korona	korona
1 á	80000	80000
1 >	60000	60000
1 >	40000	40000
1 >	30000	30000
1 >	20000	20000
1 >	15000	15000
1 >	10000	10000
2 >	8000	16000
8 >	4000	32000
10 >	2000	20000
13 >	1000	13000
100 >	400	40000
860 >	200	172000
9000 >	80	720000
10000 nyerem. össz.		1268000

II. OSZTÁLY.

Egy sorsjegy ára 40 korona.

II. osztályú nyeremények.

Huzás 1895. december 6—14-ig.

	korona	korona
1 jutalom	600000	600000
1	400000	400000
1	200000	200000
1	100000	100000
1	50000	50000
2 á	20000	40000
2 >	15000	30000
4 >	10000	40000
10 >	8000	80000
27 >	6000	162000
100 >	2000	200000
200 >	1000	200000
1150 >	200	230000
200000 >	100	2000000
21499 nyerem. és 1 jutalom		4332000

E sorsolás első osztályú sorsjegyei ajánlatnak és szétküldetnek következő hivatalos árak mellett:

$\frac{1}{10}$ sorsjegy 20 frt, $\frac{1}{100}$ sorsjegy 2 frt, $\frac{1}{200}$ sorsjegy 1 frt.
Mindkét osztályhoz $\frac{1}{10}$ > 40 > $\frac{1}{100}$ > 4 > $\frac{1}{200}$ > 2 >

Minden bel- vagy külföldről érkező megrendelés pontosan eszközöltetik.

Rendeléseknél pontos címadatak kéretnek. Befizetések postautalvány útján.

Huzáslajstromok és postadíj 40 kr. mindkét osztályért.

(264) 3—3

ANGER GYULA,

Budapest, Teréz-körut 3. sz.